

АРМІЯ INFORM

дайджест

КОНТРБАТАРЕЙНА БОРОТЬБА:

мінусуємо ворога ще до того,
як він буде готовий завдати удару

6 стор.

ДАЙДЖЕСТ
ІНФОРМАЦІЙНОГО
АГЕНТСТВА
**АРМІЯ
INFORM**

Адреса:
м. Київ,
вул. Князів Острозьких,
буд. 45/1, корп. 33.

armyinform.com.ua

press@armyinform.com.ua

[@army_inform](https://fb.com/armyainform)

[@armyinformcomua](https://armyinform.com.ua)
+38 (044) 285-70-33

Начальник
Інформаційного агентства
Віталій САРАНЦЕВ

Віддруковано
ТОВ «МЕГА-ПОЛІГРАФ»,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
м. Київ, 04073.

Зам. №90664
Наклад: 35 000 прим.

Зміст

Ми використовуємо тактики, які не прописані в жодному підручнику – льотчик Юрій Булавка.....	4
Контрбатарейна боротьба: мінуємо ворога ще до того, як він буде готовий завдати удару.....	6
Постанова ВЛК: як визначається причинний зв'язок травми зі службою в ЗСУ.....	8
Чим захистити українське небо від Х-22 і не тільки.....	10
Найбажаніший результат нашої роботи, коли поранений, якого занесли на ношах, виходить з клініки власними ногами.....	12
Протимінні «павуки» рятують ноги нашим саперам.....	14
БПЛА SkyKnight 2: «небесний лицар», який будь-що долетить до цілі.....	16
Переможна зброя вітчизняного війська.....	18
Святкуємо по-новому, або Навіщо Україні календарна реформа.....	20
Володимир Ольшевський з дивізії «залізних».....	22
30 війн із Заклятим сусідом. Перемога під Конотопом – найбільший успіх Івана Виговського.....	24
«Стовпи українського суспільства».....	26
Забронзовіле поле танкової битви під Прохорівкою: 80 років по тому!.....	28
Що «мотивує» російських солдатів іти вмирати в Україну.....	30
Яка лопата – друг солдата?!.....	32
Кросворд.....	34
На дозвіллі.....	35

«**З**ахист від терору – це знищення терористів. І це гарантування того, що російська держава-зло більше ніколи не матиме змоги привнести зло в Україну», – Президент України Володимир Зеленський.

УКРАЇНСЬКІ ЛЬОТЧИКИ-ВИНИЩУВАЧІ НЕ РАЗ СТАВАЛИ ПЕРЕМОЖЦЯМИ СВІТОВИХ АВІАШОУ. «ПОВІТРЯНІ ОСКАРИ» ТА ІНШІ ПРИЗИ ДЛЯ УКРАЇНИ ЗДОБУВАЛИ ПІЛОТИ-АСИ МИКОЛА КОВАЛЬ, ІВАН ЧЕРНЕНКО, ФЕДІР ТИЩУК, ОЛЕКСАНДР ОКСАНЧЕНКО. СЕРЕД ПЕРЕМОЖЦІВ – ПОЛКОВНИК ЮРІЙ БУЛАВКА, ЯКИЙ У 2020 РОЦІ В ПОЛЬСЬКОМУ ГДАНЬСЬКУ ЗДОБУВ «ПОВІТРЯНИЙ ОСКАР» ЗА ВІДМІННИЙ ПІЛОТАЖ НА СУ-27!

Ми використовуємо тактики, які не прописані в жодному підручнику – льотчик Юрій Булавка

— Зараз – пріоритети зовсім інші, – говорить полковник Булавка. – І вдень, і вночі наші пілоти виконують такі маневри в небі, яких не побачиш на жодному світовому авіашоу... Вони щодня ризикують своїм життям, аби якомога краще виконати бойове завдання. Вищий пілотаж, звісно, важлива річ, але в цих бойових умовах найважливіше – ближче притискатись до землі! І, повірте, це дуже складно. Польоти на гранично малій висоті часто рятують життя пілота, однак є великий ризик не впоратись з керуванням, натрапити на перешкоду. Крім того, в разі ураження ворожою ракетою – мінімум часу, а відповідно і шансів на катапультування. Наші хлопці виконують

деякі завдання, технічно не передбачені для радянських літаків. Колись військові аналітики та історики дискутуватимуть, що саме допомогло українцям вистояти й перемогти в битві за українське небо... Мужність наших людей, грамотні дії командирів чи західне озброєння. Переконаний, що саме люди – головні герої нашої майбутньої перемоги: льотчики, зенітники, радіотехнічні війська – усі! Щодня вони роблять усе можливе, аби ворожі ракети чи дрони не долітали, а техніка і склади орків палали...

На думку Юрія Булавки, в сучасному повітряному бою жодні фігури вищого пілотажу від сучасних літаків і ракет не врятовують.

– Ще у 2019-му, коли ми були в Литві, там стояло п'ять F-16 та один український Су-27. І хоч американські «F-ки» дещо програють за маневреністю, у технологічному плані пішли далеко вперед.. Ще тоді ми усі розуміли, що потрібно переходити не просто на модернізовану техніку, а на якісно інший рівень літаків. Бо жодні фігури вищого пілотажу від сучасних літаків і ракет не врятовують. Із початку вторгнення ми підготували чимало пілотів – це і молодь, і мобілізовані. На

Жодні фігури вищого пілотажу від сучасних літаків і ракет не врятовують

жалю, багатьох втратили... І не через помилки в пілотуванні, а насамперед через технологічну та кількісну перевагу противника.

Уже у перші тижні війни Юрій Булавка у складі української делегації брав участь в переговорах із партнерами щодо перспективи надання Україні сучасних винищувачів та авіаційних засобів ураження.

– Звісно, нас уважно слухали, з величезною повагою та розумінням, проте процес ухвалення таких рішень – довга справа. Звичайно, тут в Україні ми відремонтували, відновили та підняли в небо все, що могло б літати, проте вище го-

лови не стрибнеш. Варто визнати: наш авіаційний парк не дозволяє ефективно вести бойові дії на рівні з російською авіацією. Усі наші штурмовики, винищувачі, бомбардувальники дають можливість лише стримувати ворога! Та крок за кроком наші пілоти все ж почали використовувати протирадіолокаційні ракети HARM, керовані авіабомби JDAM, крилаті ракети Storm Shadow та Scalp...

Але знову ж таки, F-16 дозволили б використовувати це озброєння значно ефективніше, а головне – без ризику для життя пілотів. Адже, щоб застосувати ті ж JDAM, льотчикам доводиться заходити в зону ураження ворожого ППО. Ризик дуже великий, тому наші льотчики застосовують, скажімо так, нові тактичні прийоми, аби уникати ворожих ракет. «Виїжджаємо» на майстерності, продуманості операцій, досвіду та ентузіазмі... Ворог, маючи перевагу, працює так, як написано в підручниках з тактичної та вогневої підготовки. Ми використовуємо тактики, які не прописані в жодному підручнику, і постійно їх змінюємо, вдосконалюємо, пристосовуємось до ситуації. А як інакше?

Довідка АрміяINFORM: Юрій Булавка – український військовий льотчик 1-го класу, полковник. Служив заступником командира бригади у 831-й бригаді тактичної авіації, нині проходить службу в м. Вінниця.

У 2019 році взяв участь в авіаційному показі Gdynia Aerobaltic – 2019 (м. Гдиня, Польща), де вразив європейську спільноту маневреністю і високою виучкою.

У квітні 2022 року закликав США забезпечити українських захисників винищувачами F-16, F-15 та F-18 на тлі військової агресії росії.

КОНТРБАТАРЕЙНА БОРОТЬБА: мінусуємо ворога ще до того, як він буде готовий завдати удару

«НИНІ КОНТРБАТАРЕЙНА БОРОТЬБА – ЦЕ ВЕЛИЧЕЗНИЙ КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ, ДЕ НЕ ОСТАННЄ МІСЦЕ ПОСІДАЄ ТЕХНІЧНА, ПОВІТРЯНА ТА НАВІТЬ КОСМІЧНА РОЗВІДКА, – ЗАЗНАЧАЄ НАЧАЛЬНИК ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК І АРТИЛЕРІЇ ТА БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗСУ СЕРГІЙ БАРАНОВ. – НАРАЗІ ЦЯ РОБОТА ВЖЕ НЕ ЗВОДИТЬСЯ ДО ТОГО, ХТО СКОРІШЕ ВРАЗИТЬ ОДНЕ ОДНОГО. ПІДХІД ТЕПЕР ІНШИЙ: МИ НЕ ЧЕКАЄМО ВІДКРИТТЯ ВОГНЮ АРТИЛЕРІЇ ПРОТИВНИКА, А ЗАВЧАСНО ВИЯВЛЯЄМО ЙОГО СИСТЕМИ В РАЙОНАХ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ, НА ОКРЕМИХ ВОГНЕВИХ ПОЗИЦІЯХ. ЗНИЩУЄМО ЇХ ЩЕ ДО ТОГО, ЯК ВОНИ БУДУТЬ ГОТОВІ ЗАВДАТИ ПО НАС УДАРУ. РОБИТЬСЯ ЦЕ НЮВЕЛІРНО, ЩОБ НЕ ПОСТРАЖДАЛИ АНІ НАШІ ВІЙСЬКА, АНІ МИРНЕ НАСЕЛЕННЯ Й ОБ'ЄКТИ ІНФРАСТРУКТУРИ».

СИСТЕМ IFADTS/AFADTS

Фактично нині українське військо повноцінно запроваджує американську доктрину мережецентричної війни, яка втілена в систему IFADTS/AFADTS. Фондом FMS міністерства оборони США, за офіційною інформацією, Україні вже передано й експлуатується 18 комплектів IFADTS (International Field Artillery Tactical Data System). Це експортна версія новітньої системи управління артилерією армії США AFADTS.

Фізично система IFADTS/AFADTS являє собою автоматизовану систему управління артилерійських підрозділів, яка створює ситуаційну обізнаність щодо своїх та ворожих сил і визначає порядок дій підрозділів та ураження цілей. Тобто це спеціальна військова мережа комп'ютерів, які з'єднані через термінал по каналах радіозв'язку, захищеного від перешкод РЕБ. З компактного мобільного командного пункту управління артилерією можна безперервно керувати в будь-яких умовах у режимі реального часу з одного ноутбука.

Західні HIMARS, MLRS та такі самохідні гармати, як Pz2000, Ceasar, обладнані автоматизованими системами управління вогнем, які інтегровані з IFADTS/AFADTS. Тобто одразу після отримання наказу на ураження цілі на екрані командир артилерійсько-ракетного підрозділу одним дотиком може ввести параметри цілі для ураження й майже миттєво відкрити вогонь. Або ж за допомогою системи підрозділ прораховує оптимальний маршрут виходу на позицію для стрільби, а після залпу – маршрут для маневру і відходу, щоб уникнути вогню у відповідь та атак російських дронів. Позаяк IFADTS дає можливість миттєво отримувати дані від радарів артилерійської розвідки, які фіксують політ російських снарядів, від дронів, які

Західні HIMARS, MLRS та такі самохідні гармати, як Pz2000, Ceasar, обладнані автоматизованими системами управління вогнем, які інтегровані з IFADTS/AFADTS

спостерігають за цілями, від супутників, які роблять знімки, від радіоелектронної розвідки, яка фіксує радіопереговори, від своїх та сусідніх підрозділів на полі бою, від своїх підрозділів у тилу, які займаються ремонтом та підвезенням боекомплекту. Усі ці дані миттєво відображуються на екранах і у командира артилерії в цьому районі, і у розвідників, і у командира ракетно-артилерійського

взводу або батареї HIMARS або MLRS, яка безпосередньо завдає удару.

Важливо, що Україна й сама веде власні розробки у цьому напрямку.

Приміром, менш масштабною, але дієвою українською версією-первістком IFADTS/AFADTS можна вважати вітчизняну бойову систему управління тактичної ланки «Кропива».

«ПТ ШКИ» Т Р Д РИ ДЛЯ РТИ

Від початку широкомасштабної війни Росії проти України допущено до експлуатації 32 зразки безпілотних авіаційних комплексів вітчизняного виробництва різних типів – розвідувальних, ударних, дронів-камікадзе та баражуючих боеприпасів. Офіційно створено окрему категорію – боеприпаси для БПЛА, що дозволяє їхнє виробництво і закупівлю. Крім того, на озброєння прийнято 10 моделей FPV-дронів.

Не менше значення має технічна та інші види артилерійської розвідки за допомогою контрбатареїних радарів та систем акустичного визначення місцеположення ворожих цілей. На озброєнні

української армії ще до 2014 року були старі радянські контрбатареїні радары АРК-1М «Рись» та новіші «Зоопарк-2», а з 2020 року – новітні та більш потужні «Зоопарк-3». Щоправда, останніх встигли виготовити не багато. Водночас після початку великої війни ЗСУ отримали американські контрбатареїні радары AN/TPQ-36, AN/TPQ-48, AN/TPQ-49, які є значно компактнішими та ефективнішими за радянські розробки.

Постанова ВЛК:

ЯК ВИЗНАЧАЄТЬСЯ ПРИЧИННИЙ ЗВ'ЯЗОК ТРАВМИ ЗІ СЛУЖБОЮ В ЗСУ

Сьогодні в українській армії служить чимало мобілізованих захисників і захисниць, які до війни були цивільними й можуть не орієнтуватися в особливостях соціального захисту та надання медичної допомоги військовим. Зокрема в разі поранення чи серйозних захворювань вони можуть бути направлені на військово-лікарську комісію, а ця процедура має свої особливості й наслідки у майбутньому. Це не звичайний епікриз під час виписки з лікарні, тому потрібно пильнувати.

Під час оформлення документів на підставі проходження ВЛК слід приділяти особливу увагу тому, як сформульовано висновок про причинний зв'язок травми чи захворювання. Адже одним із вирішальних чинників, які безпосередньо впливають на розмір одноразової грошової допомоги у зв'язку з пораненням, контузією, травмою, каліцтвом чи захворюванням, є саме висновок про причинний зв'язок, сформульований військовою частиною, ВЛК чи МСЕК.

Постанова (рішення), що ухвалює ВЛК, оформлюється декількома документами:

- свідоцтво про хворобу;
- довідка ВЛК (позаштатні ВЛК);
- протокол засідання ВЛК з визначенням причинного зв'язку травми, захворювання, поранення (штатні ВЛК).

Військово-лікарська комісія може ухвалювати постанови про придатність до військової служби, про причинний зв'язок захворювань (поранень, контузій, травм, каліцтв) зі службою в Збройних Силах України, про потребу в лікуванні, реабілітації, протезуванні тощо.

МОЖЛИВІ ФОРМУЛЮВАННЯ ПОСТАНОВИ ВЛК:

● **«Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане із захистом Батьківщини»** – якщо поранення було отримане під час захисту Батьківщини або виконання обов'язків військової служби під час служби в складі діючої армії та флоту, а також під час захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, під час безпосередньої участі в здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, перебуваючи безпосередньо в районах та в період здійснення зазначених заходів.

● **«Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане з виконанням обов'язків військової служби»** – якщо поранення отримане (крім випадків протиправного діяння) в разі фактичного виконання службових обов'язків під час проходження військової служби в частинах, які не входили до складу діючої армії.

● **«Поранення (травма, контузія, каліцтво), отримане в результаті нещасного випадку, ТАК, пов'язане з проходженням військової служби»** – якщо воно отримане за обставин, не пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби, або отримане внаслідок правопорушення.

● **«Захворювання (поранення, травма, контузія, каліцтво), ТАК, пов'язане із захистом Батьківщини»**

– якщо воно виникло під час служби у військових частинах та установах, що входять до складу діючої армії, або коли захворювання, яке виникло до цього в період служби у військових частинах і установах, які входять до складу діючої армії, досягло такого розвитку, що обмежує придатність або призводить до непридатності (зокрема тимчасової) до військової служби.

● **«Захворювання (поранення, контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов'язане з проходженням військової служби»** – якщо воно виникло під час служби у військових частинах та установах, які не входять до складу діючої армії, або коли захворювання досягло такого розвитку, який обмежує придатність або призводить до непридатності (зокрема тимчасової) до військової служби, служби з військової спеціальності.

● **«Захворювання, НІ, не пов'язане з проходженням військової служби»** – якщо воно виникло в того, хто пройшов медичний огляд, до призову на військову службу, прийняття на військову службу за контрактом (зокрема захворювання, не діагностовані під час призову (під час прийому на військову службу), але патогенетично їхній розвиток почався до призову (до прийому) на військову службу, і військова служба не вплинула на вже наявне захворювання і придатність до військової служби.

Чим захистити українське небо від Х-22 і не тільки

НА ПОЧАТКУ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ ВОРОГ ЗНАЧНОЮ МІРОЮ ПОКЛАДАВСЯ НА ДИСТАНЦІЙНЕ ЗНИЩЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ОБ'ЄКТІВ ТА КРИТИЧНОЇ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАШОЇ ДЕРЖАВИ ДИСТАНЦІЙНИМИ ЗАСОБАМИ УРАЖЕННЯ. ПІВТОРА РОКУ ТОМУ СИЛАМ ППО УКРАЇНИ ВДАВАЛОСЯ ЛІКВІДУВАТИ ЛИШЕ ТРЕТИНУ РАКЕТ РАШИСТІВ. НИНИ Ж ЦЕЙ ПОКАЗНИК УЖЕ ПЕРЕВИЩИВ 75%. ВТІМ, ЗАГРОЗА ПОВІТРЯНИХ УДАРІВ ПЕРМАНЕНТНО ЗАЛИШАЄТЬСЯ ВИСОКОЮ.

ЩО УКРІННІ ППО ЗІ МОЖЕ ЗБИВАТИ

— Воїнам розрахунків протиповітряної оборони вдається збивати ті типи крилатих ракет, чії тактико-технічні характеристики дозволяють їх ліквідувати засобами, які перебувають у нас на озброєнні. Основними подібними комплексами, які є в нас на озброєнні, залишаються «Бук-М1» та «С-300». Ці зенітні керовані ракети можуть уражати як літаки, так і крилаті ракети, — розповів речник Повітряних Сил ЗСУ полковник **Юрій ІГНАТ**.

Так, за його даними, Україна наразі може знищувати такі типи ракет:

- **«Калібр» (3М14)** — крилата ракета морського базування;
- **Х-101/Х-555/Х-55** — крилаті ракети повітряного базування;
- **Р-500 (9М728)** — крилата ракета наземного базування зі складу комплексу «Іскандер-К» (аналог «Калібру»);
- **Х-59** — керована авіаційна ракета «повітря-земля»;
- **Х-35** — протикорабельна ракета повітряного, морського або берегового базування.

— Водночас нашим протиповітряним підрозділам поки що не часто вдається ліквідувати балістичні ракети. Зокрема, «Іскандер-М» — це балістичні ракети **9М723**, які противник багато застосовував на початку війни.

Також, за даними полковника Ігната, Повітряним Силам Збройних Сил України поки не вдалося ліквідувати бодай одну з російських протикорабельних крилатих ракет повітряного базування **Х-22**.

Аналогічна до Х-22 склалася ситуація щодо надзвукових протикорабельних крилатих ракет берегового базування **Р-800 «Онікс»**, які часто запускають по Одещині.

Ну і, звісно ж, високими залишаються загрози від застосування гіперзвукової аеробалістичної ракети **Х-47 «Кинджал»**, що застосовується з літаків МіГ-31К. Складність її ураження умовно у кілька разів вища, ніж у тієї ж Х-22.

Окрім того, також не збиваються «вузькопрофільні» авіаційні протирадіолокаційні ракети **Х-31П** та подібні ракети «повітря-земля» меншої дальності.

НІМ ПОТРІБНІ МЕРИК НСЬКІ ЗРК PATRIOT ОСТ ННЬОЇ МОДИФІК ЦІЇ PAC-3 І ФР НКО-ІТ ЛІЙСЬКІ КОМПЛЕКСИ SAMP/T

— Збивати ми здатні, і технічно є такі можливості, фактично всі ракети, які росіяни використовують проти України. Це аеробалістичні, аеродинамічні та крилаті ракети. Але питання саме в засобах, якими це можна робити. Для того, щоб збивати найбільш складні цілі, такі, як-от ракета «Кинджал» або її модифікація для літаків «Іскандер» та Х-22, потрібні американські ЗРК Patriot останньої модифікації PAC-3 і франко-італійські комплекси SAMP/T. Таких батарей у нас небагато. А потреба в них чимала. Тому головним є питання в кількості такого роду систем, — каже генерал-лейтенант у відставці, кандидат військових наук, доктор технічних наук, професор, колишній заступник начальника Генерального штабу ЗС України **Ігор РОМАНЕНКО**.

Водночас, експерт зазначив, що нам потрібні й комплекси, які за своїми характеристиками хоч і не мають можливості знищувати балістичні об'єкти, але здатні ліквідувати крилаті ракети, літаки та гелікоптери і БПЛА.

У ЦЬЙ КЛІНІЦІ ПОРАНЕНИХ ВОЇНІВ НАНОВО ВЧАТЬ ХОДИТИ, СПУСКАТИСЬ І ПІДІЙМАТИСЬ СХОДАМИ, ВДЯГАТИСЬ, ТРИМАТИ ЛОЖКУ ТА ВИДЕЛКУ Й ШЕ БЕЗЛІЧІ БАЗОВИХ НАВИЧОК, ЯКІ ДОРΟΣЛА ЗДОРОВА ЛЮДИНА ВИКОНУЄ, НАВІТЬ НЕ ЗАДУМУЮЧИСЬ. ДЕСЯТКИ ГОДИН ФІЗИЧНИХ ВПРАВ, НЕСКІНЧЕННІ ЗАНЯТТЯ НА ТРЕНАЖЕРАХ, МАЛЕНЬКІ КРОКИ ВІД ЛІЖКА ДО ДВЕРЕЙ, ВІД ДВЕРЕЙ ДО КОРИДОРА, ІЗ БУДІВЛІ НА ВУЛИЦЮ І – МИТІ ВІДЧАЮ, КОЛИ ЗДАЄТЬСЯ, ЩО ВЖЕ НІКОЛИ НЕ ПОВЕРНЕШСЯ ДО МИНУЛОГО ЖИТТЯ... ПРОТЕ, ЩОРАЗ ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО ТРЕНАЖЕРНОЇ ЗАЛИ, УКРАЇНСЬКІ ЗАХИСНИКИ ДОВОДЯТЬ СОБІ ТА СУСПІЛЬСТВУ, ЩО ВОНИ – СПРАВЖНІ БІЙЦІ, ЯКІ ГОТОВІ БОРОТИСЬ ЗА СЕБЕ ТА СВОЇХ РІДНИХ НЕ ТІЛЬКИ НА ПОЛІ БОЮ, А Й ІЗ ВЛАСНИМИ СТРАХАМИ ТА БОЛЕМ.

Найбажаніший результат нашої роботи, коли поранений, якого занесли на ношах, виходить з клініки власними ногами

— Сьогодні вже багато хто розуміє, що медична реабілітація – це не масаж, грязьові та фізіотерапевтичні процедури й кілька психологічних консультацій, – розповів начальник клініки медичної реабілітації та відновлювального лікування Сергій Ч. – Це набагато ширше поняття, яке визначається як спосіб відновлення функціонування пацієнта із використанням наявних умов. Тобто застосовується біопсихосоціальний підхід до лікування пацієнта – відновлення фізичних структур, психічних процесів та соціально важливих навичок на всіх етапах лікування,

починаючи з реанімаційного відділення. Вже після цього фахівці з реабілітації, застосовуючи медичні, соціальні, освітні та професійні заходи, вчать пацієнта не просто жити з тими можливостями і в тих умовах, які він має, а повертатись до активного життя навіть після важких поранень. І багато наших пацієнтів докладають неймовірних зусиль заради того, аби повернутись до строю та продовжувати захищати Україну.

До розмови долучається лікар фізичної та реабілітаційної медицини Ольга С. Саме вона очолює мультидисциплінарну команду фахівців із реабілітації, в яку входять ерготерапевт, фізичний терапевт, фахівець із лікувальної фізкультури, психолог та лікар з мови і мовлення. Ольга зазначає, що кожного пацієнта вони починають супроводжувати,

“ Наше завдання – не просто вилікувати пацієнта та загоїти його психологічні рани. Ми маємо навчити його жити із втраченими функціями так, щоб він скрізь почувався комфортно та міг віднайти себе або в армії, або в цивільному житті

коли той перебуває в гострому стані в нерехабілітаційному відділенні, та продовжують супровід на всіх етапах перебування пораненого в закладі.

Для кожного пацієнта реабілітаційна команда розробляє індивідуальну програму, оцінює його реабілітаційний потенціал та встановлює цілі відновлення залежно від характеру поранення чи травми. Коли цілі досягаються чи не досягаються або ж в пацієнта з'являються нові запити, фахівці втручаються в програму відновлення та в разі потреби корегують її.

Як зауважує начальник клініки медичної реабілітації та відновлювального

лікування, ступінь відновлення пораненого чи травмованого залежить від багатьох чинників, насамперед від ступеня ураження та налаштованості самого пацієнта.

– Визначити одразу, на скільки і як швидко відновиться поранений, неможливо. Безпосередньо наше завдання – це не просто вилікувати пацієнта та загоїти його психологічні рани. Ми маємо навчити його жити із втраченими функціями так, щоб він скрізь почувався комфортно та міг віднайти себе або в армії, або в цивільному житті. Для цього керівництво закладу та волонтери постійно переобладнують клініку, намагаючись створити безпечні та ефективні умови для пере-

бування та відновлення хворих з обмеженими фізичними можливостями. Звісно, маємо і наочні дуже позитивні ре-

зультати – це коли пацієнт заїжджає до нашого відділення на ношах, а виходить власними ногами. Це можуть бути воїни як спінальні, так і з ампутаціями. Останнім ми допомагаємо отримати протези, зокрема і біонічні, – каже Сергій Ч.

Реабілітацію в клініці проходять і пацієнти із захворюваннями опорно-рухового апарату, центральної та периферичної нервової системи, після оперативних втручань, зокрема ендопротезування. Також лікарі клініки працюють у напрямку медико-психологічної реабілітації, тобто охоплюють пацієнтів із різною глибиною стресових розладів.

Протимінні «павуки» рятують ноги нашим саперам

НОУ-ХАУ

ЦЕ ХАРКІВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО ВПРОДОВЖ 13 РОКІВ ВИГОТОВЛЯЛО АВТОМОБІЛЬНІ ЗАПЧАСТИНИ ТА ЗАЙМАЛОСЯ РЕМОНТОМ АВТІВОК. ЗА СЛОВАМИ ВЛАСНИКА ПІДПРИЄМСТВА ІГОРЯ ЄФІМЕНКА, ЗА ДОБУ КОЛЕКТИВ МАЙСТРІВ МІГ ПРИЙНЯТИ НА РЕМОНТ 40 ВАНТАЖІВОК. АЛЕ З ПОЧАТКОМ ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЯН НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПІДПРИЄМСТВО, ЯК КАЖУТЬ, ВСТАЛО НА ВОЄННІ РЕЙКИ, ЗАПОЧАТКУВАВШИ ВИГОТОВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗАХИСНИКІВ.

— Десь на десятий день великої війни до мене звернулися поліцейські з проханням поділитися ресорами, аби зміцнити плити в бронешитах, адже засобів захисту тоді вистачало не на всіх. Я запропонував свої послуги зі зварювання. Ми з моїми хлопцями швидко розробили технологічний процес: варили з підігрівом, потім повністю підігрівали, відпускали, загортали готові плити у спеціальне полотно, аби вони не потріскалися, — пригадує Єфіменко.

За словами підприємця, за рік колектив виготовив сотні бронеплит 4-го і 5-го класу захисту. Згодом асортимент продукції для фронту збільшився: було

налагоджено виробництво шоломів, лопат, саперних щупів тощо.

А взимку Ігор Єфіменко почав розмірковувати про розробку протимінного взуття для саперів.

— Замислився над цією ідеєю після трагічного випадку, який трапився з моїм родичем. Він евакуювався каретою швидкої допомоги на Харківщині, коли наступив на протипіхотну міну — внаслідок вибуху йому відірвало частину стопи.

Чоловік розповідає, що спочатку працював над ідеєю створення броньованих устілок, однак процес виготовлення виявився складним, а сама устілка — не дуже зручною та практичною. Згодом сапери передали команді

винахідників зразок взуття канадської компанії, яке використовувалося в країнах Азії, Африки та Південної Америки, з проханням виготовити щось подібне.

Вже незабаром конструктори змоделивали аналог захисного взуття за власною технологією під назвою «павук». Завдяки його конструкції епіцентр вибуху віддаляється від ноги сапера. Так можна уникнути травматичної ампутації кінцівки.

— Ми впевнені в нашому продукті, оскільки випробували його на полігоні мінами ПФМ-1, ПМН та ПМН-2. Якщо наступити на «пелюстку», обламаються ніжки взуття, а захисний корпус залишається цілим. Більш потужна ПМН-2 роздроблює корпус на волокна. У той же час вибухова хвиля травмує кінцівку лише остаточною енергією. Тому корпус чобота руйнується, а кріплення залишаються цілими, — розповідає Єфіменко.

Для виготовлення «павуків» команда використовує 3D-принтери. На друк однієї запчастини йде близько 22 годин. Колектив може зібрати до 10 пар саперного взуття на день. За підрахунками підприємця, з моменту заснування виробництва вони виготовили близько 400 пар.

— Для нас наразі головною метою є виготовити якомога більше цього взуття, щоб забезпечити максимальний захист для воїнів, — ділиться Ігор.

Костянтин проходить військову службу в Державній спеціальній службі транспорту

МО України на посаді сапера. Сьогодні він приїхав на підприємство, аби забрати чергову пару «павуків» для свого підрозділу. Чоловік розповідає, що першу пару протимінного взуття від підприємців він отримав ще навесні. На щастя, випробувати «павуків» безпосередньо в бойових умовах не довелося, але нещодавно на півдні країни за допомогою цього протимінного засобу йому та колегам без трагічних наслідків вдалося «зняти» 36 протипіхотних мін на території в 10 квадратних метрів.

— Достойний захист для саперів, здатний врятувати здоров'я і життя. Сподіваюся, вже незабаром виробництво цих «павуків» буде масштабним, — зазначає Костянтин.

— Достойний захист для саперів, здатний врятувати здоров'я і життя. Сподіваюся, вже незабаром виробництво цих «павуків» буде масштабним, — зазначає Костянтин.

— Достойний захист для саперів, здатний врятувати здоров'я і життя. Сподіваюся, вже незабаром виробництво цих «павуків» буде масштабним, — зазначає Костянтин.

БПЛА SkyKnight 2:

«небесний лицар», який будь-що долетить до цілі

ЦЕЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ БПЛА ОТРИМАВ ДОПУСК ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ У МІНІСТЕРСТВІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

МАКСИМАЛЬНЕ КОРИСНЕ НАВАНТАЖЕННЯ SKYKNIGHT 2 – ДВА З ПОЛОВИНОЮ КІЛОГРАМИ

– SkyKnight 2 можна використовувати для ураження цілей методом самознищення (тип «камікадзе») або методом скидання корисного навантаження на ціль у контрольованому маневрі. Дрон опціонально обладнаний модулем mesh-мережі та спеціалізованим польотним ядром з модулем штучного інтелекту. Максимальне корисне навантаження, яке безпілотник може із собою носити, – два з половиною кілограми. SkyKnight 2 доволі швидкий, потужний і водночас тихий, – розповідає головний інженер SkyKnight 2 Сергій.

За його словами, у дрона є автоматичний режим польоту:

– Це коли оператор визначив ціль, яку потрібно урадити, і безпілотник летить до неї в автоматичному режимі, оскільки ним керує вже бортовий комп'ютер. Навіть якщо втрачається зв'язок внаслідок глушіння ворожими засобами РЕБ, наш дрон все одно долетить до визначеної оператором цілі.

«ЯКЩО ОПЕРАТОР ЗОВСІМ НОВАЧОК, ТО НАВЧИТИ ЙОГО МОЖНА ЗА ТИЖДЕНЬ»

Головний інженер зазначає, що їхня розробка дуже проста в керуванні.

– Якщо оператор вже має навички пілотування на DJI, Autel, на стабілізованих платформах, то SkyKnight 2 він засвоїть дуже швидко. Тут оператору потрібно вивчити лише ті функції, що ми додали до нашого дрона, який є стабільним, керованим та прогнозованим

ВИРОБЛЕНО В УКРАЇНІ

у польотах. Тож підготувати фахівця на нього можливо достатньо швидко. Навіть якщо оператор зовсім новачок, то навчити його можна за тиждень. Також досвідчені оператори підрозділів, у які ми передаємо дрони, приїжджають до нас на донавчання, під час якого ми даємо короткий курс про додатковий функціонал. Ті хлопці, які у нас навчались, про SkyKnight 2 кажуть: «Все просто, доступно та зрозуміло», – зауважує головний інженер.

Фахівці компанії-виробника SkyKnight 2 розповідають, що їхня розробка може працювати по цілі, навіть якщо та не стоїть на місці. І, звісно, головна відмінність цього дрона – наявність у ньому штучного інтелекту, завдяки чому засоби ворожої окопної РЕБ, антидронові рушниці для SkyKnight 2 не страшні.

Новий безпілотник передано для тестування в район бойових дій

ПІСЛЯ ТИЛОВИХ ВИПРОБУВАНЬ НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БПЛА SPYGUN ПЕРЕДАЛИ ДЛЯ ТЕСТУВАННЯ В РАЙОН БОЙОВИХ ДІЙ.

Його створили українські інженери й проєктувальники за ініціативи підприємця і волонтера Юрія Голика та тенісиста, а нині військовослужбовця ЗСУ, Сергія Стаховського. Безпілотник SpyGun призначений для глибинної розвідки, але за необхідності його можна використовувати і для коригування вогню.

Комплекс складається з двох БПЛА та наземної станції управління. Завдяки сучасній системі радіокерування з високим рівнем захисту від перешкод РЕБ літак-розвідник здатен працювати на дальності до 50 км.

SpyGun обладнаний системою автоматичного повернення до точки зльоту, а високі аеродинамічні характеристики дозволяють планувати обраним маршрутом із вимкненим двигуном, економлячи заряд акумулятора.

Запис фото та відео здійснюється на бортовий носій.

ПЕРЕМОЖНА ЗБРОЯ

БРОНЕАВТОМОБІЛЬ

DINGO 2

ЕКІПАЖ: 1+8

ДЕСАНТ:

ОЗБРОЄННЯ:
7,62-ММ КУЛЕМЕТ MG-3
12,7-ММ КУЛЕМЕТ МЗМ

БОЙОВА
МАСА
13,1
Т

4x4

480
КЛІРЕНС, ММ:

ДИЗЕЛЬНИЙ
222
К.С.

МАКСИМАЛЬНА
ШВИДКІСТЬ
ПО ШОСЕ, КМ/ГОД:
100

ЗАПАС ХОДУ
ПО ШОСЕ, КМ:
700

ВІТЧИЗНЯНОГО ВІСЬКА

БРОНЕАВТОМОБІЛЬ

URO VAMTAC

ЕКІПАЖ: 1+3

ДЕСАНТ:

ОЗБРОЄННЯ:
КУЛЕМЕТ КАЛІБРУ
7,62 АБО 12,7 ММ

ІНШЕ ОЗБРОЄННЯ:
ПТРК TOW, ПТРК
MILAN, ПЗРК MISTRAL

ЗАПАС ХОДУ, КМ:
>600

ШВИДКІСТЬ, КМ/ГОД:
135
(по шосе)

БОЙОВА
МАСА
5,8
Т

ТИП ПІДВИСКИ:
НЕЗАЛЕЖНА

ОСНОВНИЙ БОЙОВИЙ ТАНК

CHALLENGER 2

4 ЕКІПАЖ:

ЗАПАС ХОДУ, КМ:
500

ЄМНІСТЬ БАКУ, Л:
1592

ВАГА
75
Т

ОЗБРОЄННЯ:
120-ММ НАРІЗНА ГАРМАТА
2x7,62-ММ КУЛЕМЕТИ

КУТИ ОБСТРІЛУ, ГРАДУСІВ:
-10...+20
(по вертикалі)
360
(по горизонталі)

ШВИДКІСТЬ, КМ/ГОД:
59
(дорога)
40
(бездоріжжя)

1200
К.С.

БРОНЕТРАНСПОРТЕР MRAP

MAMBA MK2 APC

2 ЕКІПАЖ: +9 ДЕСАНТ:

ШВИДКІСТЬ ХОДУ ПО ШОСЕ, КМ/ГОД:
102

ЗАПАС ХОДУ, КМ:
900
(по шосе)
500
(по бездоріжжю)

ОЗБРОЄННЯ:
КУЛЕМЕТ
1x12,7-ММ М2НВ

БОЙОВА
МАСА
6,8
Т

ВИБУХОВИЙ
І БАЛІСТИЧНИЙ ЗАХИСТ

Святкуємо по-новому, або Навіщо Україні календарна реформа

КИЇВСЬК МИТРОПОЛІЯ ПР ВОСЛ ВНОЇ ЦЕРКВИ УКР ІНИ ВПЕРШЕ У СВОЇЙ ІСТОРІЇ Н ДРУКУВ Л НОВОЮЛІНСЬКИЙ ПР ВОСЛ ВНИЙ ЦЕРКОВНИЙ К ЛЕНД Р Н ПЕРІОД З 1 ВЕРЕСНЯ 2023 РОКУ ДО 31 ГРУДНЯ 2024-ГО. СТ ЛОСЯ ЦЕ З ВДЯКИ ТОМУ, ЩО ПОМІСНИЙ СОБОР ОСТ ТОЧНО З ТВЕРДИВ ПЕРЕХІД ПЦУ Н НОВОЮЛІНСЬКИЙ К ЛЕНД Р З 1 ВЕРЕСНЯ ЦЬОГО РОКУ.

Віруючі українці пройшли складний тернистий шлях до календарної реформи. Упродовж кількох століть юліанський календар залишався засобом збереження етнічної самоідентифікації українців, їх розрізнення із поляками-католиками та опором латинізації Правобережної України. У 1891 році Львівський синод Галицької греко-католицької митрополії залишив юліанський календар обов'язковим у Королівстві Галичини та Володимирії саме з вищезначених причин.

Проте ситуація почала змінюватися на початку ХХ століття, коли у 1918 році «новий стиль» прийняли Османська імперія, Сербія, Українська держава та радянська росія. Невдовзі сербський астроном, професор математики і небесної механіки Белградського університету Мілутін Міланкович розробив календар, що був названий Новоюліанським. Він точніший, ніж прийнятий у католиків григоріанський. У Новоюліанському календарі «пропускається» 7 днів на 900 років, тоді як у григоріанському

– 3 доби на 400 років. Окрім того, до 28 лютого 2800 року Новоюліанський календар повністю збігатиметься з григоріанським.

Перехід на Новоюліанський календар схвалило зібрання представників помісних Східних Православних Церков, скликане за ініціативою Вселенського патріарха Мелетія Метаксакіса, що відбулося в Константинополі з 10 травня по 8 червня 1923 року. Відтоді до аналогічних рішень ПЦУ і УГКЦ минуло рівно сто років, які стали чи не найскладнішими в історії як української церкви, так і української держави.

Тож тепер з усім православним світом відзначатимемо:

Різдво Пресвятої Богородиці –	8 вересня;
Воздвиження Хреста Господнього –	14 вересня;
Покрову Пресвятої Богородиці –	1 жовтня;
Собор Архистратига Михаїла –	8 листопада;
Уведення в храм Пресвятої Богородиці –	21 листопада;
Апостола Андрія Першошваного –	30 листопада;
Святителя Миколая –	6 грудня;
Різдво Христове –	25 грудня;
Василя Великого –	1 січня;
Хрещення Господнє (Богоявлення) –	6 січня;
Стрітєння Господнє –	2 лютого;
Благовіщення –	25 березня;
Різдво Іоана Предтечі –	24 червня;
Апостолів Петра і Павла –	29 червня;
Рівноапостольного князя Володимира –	15 липня;
Преображення Господнє або Спас –	6 серпня;
Успіння Пресвятої Богородиці –	15 серпня;
Усікновення глави Іоана Предтечі –	29 серпня.

Президент України та Верховна Рада синхронно з ПЦУ змінили датування державних свят і пам'ятних дат, які були прив'язані до церковного календаря. Тепер відзначатимемо:

17 вересня – День усинювання (замість 30 вересня);
1 жовтня – День захисників і захисниць України та День українського козацтва (замість 14 жовтня);

27 жовтня – День української писемності та мови (замість 9 листопада);
25 грудня – Різдво Христове (замість 7 січня);
15 липня – День Української Державності та День хрещення Київської Русі – України (замість 28 липня).

Українське суспільство нині чи не найбільше готове до таких фундаментальних змін. Але Синод ПЦУ дозволив окремим парафіям та монастирям, які цього бажають, використовувати старий календар. І це є поширеною практикою як у Вселенському Православ'ї, так і в Католицькій Церкві. А втім, Новоюліанський календар зробіть Православну Церкву України ближчою до решти православно-го світу і незабаром віддалить її від церкви країни-агресора. Адже датування «за старим стилем» неминуче буде сприйматися як російське.

Володимир Ольшевський з дивізії «залізних»

150 РОКІВ ТОМУ НАРОДИВСЯ ВОЛОДИМИР ОЛЬШЕВСЬКИЙ – ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ, ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ, ОДИН З ОФІЦЕРІВ СЛАВЕТНОЇ 3-Ї ЗАЛІЗНОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ДІВІЗІЇ ДІЄВОЇ АРМІЇ УНР. ЗА ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ВІН ВЗЯВ АКТИВНУ УЧАСТЬ У ТВОРЕННІ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА ЗБРОЙНІЙ БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ. У ПАМ'ЯТІ СУЧАСНИКІВ ЗАКАРБУВАЛИСЬ ВИСОКИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ХОРОБРІСТЬ ОФІЦЕРА.

Під час Першої світової війни командував батальйоном 279-го піхотного Лохвицького полку. Відзначився хоробрістю в боях, був поранений, дослужився до звання полковника. Від березня 1917 року командував окремим дивізіоном 2-го Запасного кавалерійського полку.

Навесні 1918 року Володимир Ольшевський подав рапорт до Військового міністерства УНР з твердим наміром служити у збройних силах новоствореної української держави.

Фаховий військовий з великим службовим та бойовим досвідом став одним з численних колишніх офіцерів царської армії, з яких сформувалось професійне ядро старшини українського національного війська.

Після приходу до влади гетьмана Павла Скоропадського Володимир Ольшевський обіймав командирські посади у кількох частинах. Літо та почасті осінь 1919 року стали періодом малопомітної на тлі буремних подій попереднього та наступних років, але вкрай важливої ор-

ганізаційної роботи. Саме завдяки таким військовим, як Володимир Ольшевський, в цей час українська армія формувалась і набувала бойових спроможностей, стаючи грізною силою під час другої війни з радянською росією у 1919–1920 роках.

Під час антигетьманського повстання 19-й піший Овруцький полк, в якому Володимир Ольшевський служив помічником командира, відмовився виступити проти військ Директорії, не ба-

жаючи брати участь у братовбивчій війні. Натомість у війні із зовнішнім ворогом – військами радянської росії – бійці полку на чолі з полковником

Володимиром Ольшевським (він став командиром полку в середині березня 1919 року) проявили стійкість і мужність, стійко чинячи опір загарбникам навесні 1919 року попри важкі втрати і поразки.

У травні – червні 1919 року командування переформувало змушені відступити за Збруч українські війська, створивши з окремих розрізнених загонів

3-тю стрілецьку дивізію. Її командиром було призначено полковника Олександра Удовиченка, а його заступником став полковник Володимир Ольшевський. Ця частина стала однією з найкращих дивізій армії УНР, здобувши почесне найменування «Залізна» за звитягу, проявлену в боях навколо залізничної станції Ваняряка 26-27 липня 1919 року.

Відтоді військовий шлях Володимира Ольшевського був нерозривно пов'язаний з бойовим шляхом 3-ї Залізної стрілецької дивізії. Він незмінно був помічником командира дивізії, а від жовтня 1919 року тимчасово виконував обов'язки командира, заступаючи хворого на тиф Олександра Удовиченка. Полковник брав участь у звитяжному Першому Зимовому

3-тя стрілецька дивізія стала однією з найкращих дивізій армії УНР, здобувши почесне найменування «Залізна» за звитягу, проявлену в боях навколо залізничної станції Ваняряка 26-27 липня 1919 року

поході, й у січні був призначений командиром військової залоги Умані та її околиць, проявивши не лише військові, але й неабиякі організаторські та політичні здібності – в Умані налагодили друк газети «Україна» і видали великим накладом агітаційні листівки «До інтелігенції України», «Селяне», «Офіцерам, козакам і солдатам Добровольчої армії».

Після завершення Першого Зимового походу Володимира Ольшевського знов було призначено помічником на-

чальника відновленої 3-ї Залізної дивізії Армії УНР. Перебуваючи на цій посаді, полковник брав участь у польсько-радянській війні 1920 року, в якій 3-тя Залізна дивізія знов проявила стійкість і міць у боротьбі проти більшовицьких військ, що прагнули захопити Польщу.

Звання генерал-хорунжого Володимир Ольшевський отримав у серпні 1921 року після інтернування на території Польщі. Тут він служив у штабі 3-ї Залізної дивізії, перебуваючи у таборі інтернованих у місті Каліш. Генерал Ольшевський став одним з активних

організаторів життя бійців 3-ї Залізної дивізії у таборі. Приділяв пильну увагу збереженню військових традицій та фіксації історії бойового шляху дивізійників, ставши членом товариства вояків Армії УНР, Українського Воєнно-Історичного Товариства та членом управи Української станиці в Калішу.

Після ліквідації таборів для інтернованих Володимир Ольшевський жив у Лодзі та Познані, де відійшов у вічність 1933 року. Сумлінна служба генерал-хорунжого Володимира Ольшевського в українських збройних силах та проявлена ним бойова звитяга заслуговують на добру згадку і шану нащадків.

Володимир Ольшевський (у центрі) серед інтернованих морських піхотинців Армії УНР (1921 рік)

30 ВІЙН

ІЗ ЗАКЛЯТИМ СУСІДОМ

ПЕРЕМОГА ПІД КОНОТОПОМ – НАЙБІЛЬШИЙ УСПІХ ІВАНА ВИГОВСЬКОГО

Збройне протистояння держави Війська Запорозького з московським царством було неминучим через підписання московією 24 жовтня 1656 року Віленського миру з Річчю Посполитою. Порушивши військовий союз із Богданом Хмельницьким, укладений 1654 року в Переяславі, цар Олексій Михайлович припинив воєнні дії проти Польщі в Північній війні. Серйозні занепокоєння в козаків викликали також імовірно таємні домовленості сторін щодо України.

Формальним приводом для початку вторгнення московії стало підписання гетьманом Іваном Виговським 16

вересня 1658 року Гадяцького договору з Річчю Посполитою. Ця угода передбачала входження Великого Князівства Руського до складу Речі Посполитої як третього рівноправного суб'єкта унії та відмова від московської протекції.

І хоч Гадяцька угода не порушувала Віленського договору, москва побачила в ній загрозу втрати свого впливу в Україні, яку прагнула окупувати й перетворити на свою провінцію. В середині жовтня в Україну вступило 15-тисячне московське військо на чолі з князем Ромодановським із завданням установити військовий контроль моско-

Іван «Мовоче серце» Виговський

Гетьман і князь України у 1657–1659 роках

- Представник православного шляхетського роду Виговських гербу Абданк
- Був одружений із Оленою Стеткевич
- У часи короля Владислава IV відзначився у відбитті турецько-татарсько-ногайської агресії
- Під його приводом козаки вщент розгромили багатотисячну московську армію в Конотопській битві
- Знав кілька мов, був вмілим каліграфом
- Уклав з Річчю Посполитою Гадяцьку угоду 1658 року
- За короткий час створив потужну та високоефективну Генеральну канцелярію, яка була Міністерством закордонних справ козацької держави і одночасно – внутрішніх
- Завдяки Виговському було створено широку агентурну мережу, яка сповіщала гетьмана про все важливе, що діялося не тільки в Україні, але й у сусідніх державах
- Називав себе «батьком України» і загинув у боротьбі за її незалежність

вії над Лівобережжям. Проте військам гетьмана вдалося взяти ситуацію під контроль і до кінця березня 1659 року під московською окупацією залишалося лише близько 10 українських міст.

Уже наприкінці березня велика московська армія на чолі з Олексієм Трубецьким почала нове вторгнення в Україну. 21 квітня москалі беруть в облогу Конотоп – укріплену фортецю, взяття якої відкривало б їм шлях до захоплення всієї України.

Аж до 29 червня, цілих 70 днів, чотириохтисячний загін Григорія Гуляницького втримував фортецю проти багатотисячного війська Трубецького, що дало Виговському змогу організувати свою власну армію, отримати допомогу від Речі Посполитої та Криму й навіть залучити найманців.

З гетьманом під Конотоп підійшло 16 тисяч козаків при 10 полковниках, три тисячі поляків, сербів та волохів, з ханом Мухаммед-Гіреєм – 30–40 тисяч татар.

28 червня московські й козацько-татарські війська зішлись в герці

на Соснівській переправі. «Цвіт московської кінноти, що відбув походи 1654 і 1655 років, загинув за один день, і вже ніколи після того цар московський не був у змозі вивести в поле такого блискучого війська».

29 червня гетьман Виговський з основними силами підійшов до Конотопа й узяв в облогу табір московитів. Бажаючи врятувати війська, які в нього залишились, та вирватися з оточення, князь Трубецької наказав відступити від Конотопа, зняти облогу міста. 2 липня москалі почали тікати в напрямку Путивля, а вже 4 липня залишили територію держави Війська Запорозького.

На честь Івана Виговського названо 58-ма окрема мотопіхотна бригада імені гетьмана Івана Виговського у складі Сухопутних військ Збройних Сил України та 540-й зенітний ракетний Львівський полк імені гетьмана Івана Виговського у складі Повітряних Сил України.

АНДРІЙ ЛИТВИН – скульптор, автор проєктів в урбаністичній сфері. Коли почалася війна, Андрій спрямував свої творчі зусилля на створення проєктів, що мають на меті переосмислення сьогодення та моделювання майбутнього української реальності. Серед найвідоміших його робіт: «Аутопсія рашизму» (візуалізація майбутнього розтину країни-терориста), «Троща» (зустріч захопленого під час визволення Балаклії ворожого шолома з українським яйцем) та «Окупанта закопайченко» (саперна лопата, виготовлена з гільз, відстріляних у ворога на Бахмутському напрямку). До нашого Інформагентства митець завітав зі своєю роботою, яка називається «Стовпи українського суспільства».

«Стовпи українського суспільства»

— У цій дерев'яній фігурі переосмислена форма протитанкового їжака як набір цінностей, найважливіших для українського народу, з яких формується наш хребет нації, наша незламність, – розповів Андрій Литвин. – Ці стовпи вималювалися досить чітко. Це Воля – творчість Тараса Шевченка, багато століть нашої боротьби, один із наріжних каменів незалежності. Це гідність. Питання, що у нас піднялося тільки у 2014 році, але глибоко увійшло в нашу дійсність. І саме тому я його відобразив як одну із сторін цього «їжака». І третій стовп – це справедливість. Запит

на неї у нас дуже давно сформований, і зараз ми воюємо з росією саме за справедливість, це продовження нашої війни з внутрішньою окупацією олігархів, переважно сформованих росією. І сам «їжак» у складеному вигляді – це єдність. Саме поєднання цих найважливіших цінностей формує єдність українського народу. Грубо кажучи, з нами нічого не можна зробити, якщо нас не розділити.

В американському штаті Невада проходить щорічна артподія Burning Man. Її спільнота не любить називати це дійство фестивалем, але, по суті, це арт-

фестиваль. З'їжджаються люди з усього світу. Зазвичай це 50–100 тисяч людей з абсолютно різних країн, які збираються в Неваді, в пустелі, на місці висохлого озера, в якому вони будують близько тижня артоб'єкти, потім упродовж тижня відбувається сама подія, через тиждень вони спляють головну дерев'яну фігуру людини посередині, що символізує її завершення. Після цього учасники ще тиждень-два повністю очищають це місце, і пустеля залишається на цілий рік повністю чистою.

Українське Burning Man Community, яке очолює Ярослав Корець, цього року зробило на Burning Man представництво «Іжак Temple» – мистецької споруди, яка не є аполітичною, як зазвичай, а відображає український спротив, нагадує про те, що в нас війна і що ворог не пройде. Це фігура їжака-захисника, що складена з понад сотні справжніх протитанкових їжаків, зверху накрита маскувальною сіткою з тканини піxel. Це є свого роду символом сучасної України.

Матеріал «Стовпів...» вибраний не випадково. Це дуб, якому близько 200 років. Він обпалений вогнем, війною, подіями...

– Мене попросили виготовити 200 «Стовпів українського суспільства», щоб вручати їх людям, учасникам спільноти, які зацікавлені в донатах на потреби Збройних Сил України. Адже вона символічно поєднується з українською «Іжак Temple». Окрім того, матеріал «Стовпів...» вибраний не випадково. Це дуб, якому близько 200 років. Він термований. Тобто технологія виготовлення деревини така, що коли дошки висихають, вони піддаються термовці і стають ще кращими, як витримане вино. Термована деревина слабо піддається впливу сонця, води, інших зовнішніх чинників. Це найкращий матеріал, наприклад, для вуличних меблів, тому що він може в 5–10 разів довше прослужити, ніж сушений. Окрім того, цей дуб додатково обпалений вогнем, війною, подіями. Тож ця фігура найкраще нагадування про внесок у Перемогу. І не тільки для учасників Burning Man, – впевнений Андрій Литвин.

Торік литовсько-американська команда на підтримку України звела на Burning Man майже п'ятиметрову інсталяцію під назвою «Тризуб свободи». Її тоді обклали мішками з піском як нагадування про те, що в Україні триває війна.

Ці стовпи вималювалися досить чітко. Це Воля, гідність, справедливість. І сам «їжак» у складеному вигляді – це єдність

Радянські танкісти та піхотинці на броні танка Churchill Mk IV проїжджають повз підбиту німецьку бронемашину (липень 1943 року)

Забронзовіле поле танкової битви під Прохорівкою: 80 років по тому

80 РОКІВ ТОМУ ВІДБУЛАСЬ ОДНА З НАЙБІЛЬШИХ ТАНКОВИХ БИТВ У СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ – БИТВА ПІД ПРОХОРИВКОЮ МІЖ 5-Ю ГВАРДІЙСЬКОЮ ТАНКОВОЮ АРМІЄЮ РАДЯНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ ТА 2-М ТАНКОВИМ КОРПУСОМ СС НАЦИСТСЬКОГО ВЕРМАХТУ. УКРАЙ ВИСНАЖЛИВА ДЛЯ ОБОХ СТОРІН, ВОНА ДО СЬОГОДНІ ЛИШАЄТЬСЯ ПОЛЕМ ГЕРЦЮ, НА ЯКОМУ ЛАМАЮТЬ СПИСИ ФАХОВІ ІСТОРИКИ Й ПРОФЕСІЙНІ ПРОПАГАНДИСТИ.

Пишучи про битву під Прохорівкою, частина публіцистів, насамперед російських, прагне до блиску відполірувати бронзу на офіційному радянському, а за ним і російському міфі про надзвичайну перемогу радянських військ. Їхні опоненти, навпаки, намагаються розвінчати усталену оцінку значення битви, доводячи, що пропагандоване в ссрр, а за ним і в рф бачення є радше ідеологічним конструктом, ніж реалістичним поглядом на подію.

Обидві сторони хвацько громлять опонентів, радикалізуючи й доводячи їхні версії до абсурду, натомість історична істина вислизає й губиться за нагромадженнями риторичних прийомів та «бро-

небійними» аргументами з апеляцією до необхідності вшанування пам'яті героїв і недопущення применшення внеску ссрр у перемогу над нацизмом.

Ситуація, що склалась у науково-популярній історіографії й публіцистиці навколо танкової битви під Прохорівкою, є наслідком радянської, а тепер вже і російської практики офіційного історіописання. Історіографія Другої світової війни в радянському союзі, а слідом за ним і в російській федерації украй спотворена, перекручена та сповнена міфами.

Внаслідок цього навіть щодо очевидних подій, наслідки яких не так уже й важко оцінити у короткотривалій

тактичній та довготривалій стратегічній перспективі, виникають сумніви й точаться дискусії. Танкова битва під Прохорівкою – лише один із показових прикладів, який добре ілюструє ситуацію, що склалась внаслідок заідеологізованості радянської та російської історіографії та владної практики авторитарних держав нав'язувати суспільству «єдиноправильну» офіційну точку зору на події.

Немає сенсу детально переказувати загальновідомі факти битви, доступні для уточнення будь-кому з користувачів мережі Інтернет у безлічі джерел, починаючи від різномовних версій вікіпедії до розміщеної онлайн на різних ресурсах наукової літератури. Варто лише зауважити, що

Ця танкова битва була зустрічною – обидві сторони вели під час неї наступальні дії. Другий танковий корпус сс наступав, а 5-та танкова армія рсча завдала контрудару. Гітлерівські війська виявили більшу ефективність у бою, знищивши приблизно вдвічі більше радянських танків, ніж втратили самі

танкова битва, що відбулась улітку 1943 року поблизу залізничної станції Прохорівка за 56 км на північ від Белгорода, була зустрічною – обидві сторони вели під час неї наступальні дії. Другий танковий корпус сс наступав, а 5-та танкова армія рсча завдала контрудару. Гітлерівські війська виявили більшу ефективність у бою, знищивши приблизно вдвічі більше радянських танків, ніж втратили самі (точні цифри в дослідженнях різняться).

Внаслідок того, що втрати радянських військ були більшими, ніж втрати нацистів, останнім вдалося зупинити удар 5-ї танкової армії рсча і суттєво знизити її ударну міць. Однак і насту-

пальний потенціал вермахту так само було підірвано, і розвинути досягнутий тактичний успіх нацистські танкісти були неспроможні. Натомість у довготривалій перспективі танкова битва під Прохорівкою змусила вермахт перейти до оборони й дозволила червоній армії впевнено перехопити стратегічну ініціативу та перейти зрештою в рішучий наступ.

За два дні до битви під Прохорівкою відбулась успішна висадка західних союзників по Антигітлерівській коаліції на Сицилії. Це також вплинуло на зміну загальної стратегічної ситуації на фронті, змусивши гітлерівське командування перекинути частину військ до Італії.

Твереза оцінка значення битви під Прохорівкою, позбавлена пропагандистсько-ідеологічних нашарувань патини на бронзі офіційного радянсько-російського міфу про найвеличнішу героїчну й переможну для червоної армії найбільшу танкову битву Другої світової війни, все ще лишається важливим завданням історичної науки.

У символічному ж плані варто повернутись до головного фото цього матеріалу й уважніше роздивитись тактичні знаки на броні підбитої нацистської бронемашини, повз яку радянські танкісти та піхотинці проїжджають на поставленому по ленд-лізу британському танку Churchill Mk IV.

Що «мотивує» російських солдатів іти вмирати в Україну

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ТВЕРДЖЕННЯ РОСІЙСЬКИХ ПРОПАГАНДИСТІВ ПРО «СВЯЩЕННУ ВІЙНУ», ЯКУ ВЕДЕ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ, ІДЕОЛОГІЧНІ НАРАТИВИ КРЕМЛЯ ДЛЯ БІЛЬШОСТІ МОБІЛІЗОВАНИХ МОСКОВИТІВ ЗАЛИШАЮТЬСЯ ЛИШЕ ТЛОМ ДО БІЛЬШ ПРИМІТИВНИХ ВПОДОБАНЬ.

Насправді не так багато з них пішли воювати в сусідню державу заради лозунгів солоньова і скабеевої. У цьому разі пісня «вставай, страна огромная...» явно не вплинула на рішення більшості з тих, хто встав під рушницю. Під час часткової мобілізації, яку оголосив путін у вересні 2022 року, 300 тисяч військовозобов'язаних запасу було примусово відправлено для посилення окупаційних військ. Переважна частина з них із депресивних і віддалених регіонів рф. Центральні регіони рф, москва, Санкт-Петербург залишилися в явній меншості осіб, залучених до мобілізації. Бункерний дідуган вирішив ці прошарки населення поки не дуже чіпати, щоб не викликати хвилю незадоволення серед більш освіченого електорату. Компенсацією за це стало масоване залучення до лав окупаційних військ в'язнів колоній і тюрем, зокрема тих, що перебувають на тимчасово окупованій території, а також трудових мігрантів із країн колишнього срср. Ватажок ПВК «вагнер» пригожин

наприкінці 2022 року особисто їздив по колоніях і агітував ув'язнених їхати на війну в Україну. Головним аргументом у цьому рекрутстві була обіцянка зняття з убивць, грабіжників і гвалтівників судимості й можливість надалі продовжити життя з чистим паспортом. Невипадково, що держдума та рада країни-агресора згодом схвалили у двох читаннях законопроект «Про особливості кримінальної відповідальності осіб, які залучаються до участі у спеціальній військовій операції». Цей нормативний акт є продовженням ухвалених наприкінці 2022 року законів, які дозволяють призов за мобілізацією осіб з незнятою або непогашеною судимістю.

За різними оцінками, лави ПВК «вагнер» за цей період поповнило близько 40 тисяч засуджених. Звісно, що умови перебування на російській зоні, де поняття життя та смерті досить умовні, не набагато краще за воєнні. Але в другому випадку людина отримує хоч якісь привілеї і перспективи розпо-

чати в майбутньому нове життя. Комбат одного з підрозділів ЗСУ, який штурмував селище Благодатне на Донеччині, розповідав, як під час штурму будівлі, де засіли загарбники, вони зіткнулися з підрозділом, сформованим із самих зеків. Більшість із них була знищена, а ті, кого взяли в полон, розповідали, що головним стимулом для них на передовій була мрія повернутися додому в новому статусі, а також заробити грошей і отримати зняття судимості.

До речі, що стосується іншої категорії мобілізованих – «чмобіків», їхні життєві пріоритети не суттєво відрізняються від побажань звичайних арештантів із кримінальним минулим.

Для багатьох мобілізованих участь у війні стала єдиною можливістю вирватися з безвиході, позбутися злиднів та людської байдужості. Війну більшість із них розглядають як шанс поліпшити життя, а перебування в Україні – як пригодницьку мандрівку: небезпечно, але захопливу. Причому вони не дуже переймаються питанням: добре чи погано те, чим вони займаються. Командири сказали їм, що вони «освободителі» і воюють за «правое дело» проти «нацистів». Все. На цьому процес аналізу та осмислення подій і їхньої оцінки закінчився. Залишився лише сухий залишок у вигляді отримання грошей і можливості хоч якось поліпшити своє матеріальне становище. Хтось мріє накопичити грошей, щоб розрахуватися за іпотеку, хтось збирає на квартиру,

автомобіль, меблі, поїздки на відпочинок, телевізор чи пральну машину. Все це для них цілком варте того, щоб вбивати українців, займатися мародерством і насильством. Окупантів зовсім не бентежить, що вони прийшли на чужу землю і принесли із собою смерть, горе й руйнування. Так, їх можуть вбити, але таке з ними може статися набагато швидше в рідному сиктивкарі чи іжевську. Головне те, що за все це вони отримують грошову винагороду, орден, медаль, подяку керівництва й підтримку родини. В інтернеті гуляє багато перехоплених телефонних розмов окупантів

Для багатьох «чмобіків» участь у війні стала єдиною можливістю вирватися з безвиході, позбутися злиднів та людської байдужості. Війну більшість з них розглядають, як шанс поліпшити життя...

з мамами, дружинами, батьками. Крім іншого, найбільше, що цікавить родичів під час таких розмов: скільки ти вбив та пограбував українців і чого вкрав? Дехто з

окупантів у захваті розповідав, як поцупив з українського магазину декілька айфонів, ноутбуків, елітний алкоголь, і що тепер він дуже гарно почувається, грабуючи звичайних мирних українців. Рідні умовляють їх не втікати від участі у війні, а вкрати новеньку «плазму» або мікрохвильову піч. Кадри колон відступаючої російської техніки із завантаженими на них унітазами, бензопилами, кондиціонерами, пральними машинами й собачими будками лише підтверджують суть російської ментальності. Коротко її можна охарактеризувати таким висловленням: повернення світу в дикунські й смутні часи, коли будь-які питання вирішувалися одним способом – війною і вбивствами.

Яка лопата – друг солдата?!

КОЛИ СПІЛКУЄШСЯ З ФРОНТОВИКАМИ, НЕРІДКО ЧУЄШ: «МИ КОПАЛИ БІЛЬШЕ, НІЖ СТРІЛЯЛИ». І ДІЙСНО, СИТУАЦІЯ ДОСИТЬ РУТИННА: ПІДРОЗДІЛ ПЕРЕМІСТИВСЯ, ВІДРАЗУ ПОЧАЛИ РИТИ ОКОПИ. І НЕ ДАРЕМНО, АДЖЕ ПО ДІЛЯНЦІ МІСЦЕВОСТІ ВДАРИЛА ВОРОЖА АРТА. І ЯКБИ НЕ «ЯМКИ» – ПОЛЯГЛИ Б УСІ.

ПІХОТНІ «КОРОТУЛЬКИ»

1 Прямокутні лопатки на п'яти заклепках з обтискним кільцем. Лезо здебільшого товсте, загартоване. І вага такої піхотної лопатки понад кілограм. Якщо вам видали таку, то вітаємо – досить рідкісний екземпляр, який достався до нас із часів Першої світової війни. Випускали їх різні комерційні підприємства на теренах колишньої російської імперії. Кожна фабрика мала власне клеймо, яке відштамповувалось на лезі. На складах ще трапляються екземпляри, які були випущені у період з 1914–1916 років. Відразу скажу, що річ добротна, надзвичайно міцна. І при доброму догляді це – фактично вічний інструмент.

2 Лопатки з п'ятикутним лезом, п'ятьма заклепками та обтискним кільцем. Випускалися у період з 1905 по 1940 роки. Вони трохи легші за вагою, але за міцністю не поступаються попередньому аналогу. Практики-копачі кажуть, що за рахунок форми леза нею зручніше рити однією рукою, ніж лопаткою з плоским вістря.

3 П'ятикутні лопатки з однією клепою і двома фіксувальними шурупами на боковинах. На лезі лопат цього періоду можна знайти клейма із роком випуску та аббревіатурою заводу-виробника: НШЗ, ГМЗ, ОМЗ, В.ТЗ тощо. Це вже «ширжиток» військового та

повоєнного часу. Сталь, яка використовувалась для виготовлення леза цього зразка, була якістю нижче за попередні зразки. Ще одне слабке місце – бокові шурупи, що кріплять лезо до руків'я. Зазвичай виконані з негартованого заліза, короткі та швидко згнивають від іржі. Рекомендовано відразу замінити.

4 «Три ялинки» – найбільш «молодий» різновид піхотних лопаток, що трапляються на складах. Така назва через клеймо виробника. П'ятикутне лезо з одним отвором в основі для фіксації руків'я шурупчиком. Це ті, що

були випущені радянським ВПК після 1980-х років. І якщо казати про якість, то, напевно, ці – найгірші з усіх вищеперерахованих. Адже і якість металу, і якість дерева для руків'я залишає бажати кращого.

Бувалі окопники, які самостійно витрачають тисячі гривень на власне спорядження, обов'язково зазначають, що лопатка в наплічнику – «мастхев». І купляють здебільшого або сучасні туристичні варіанти, що виготовлені з якісної сталі та композитів, або «олдскульні» європейські армійські зразки. Єдине, від чого застерігають досвідчені воїни – у жодному разі не купувати китайський мотлох на кшталт «5 в 1», зі змінними інструментами на одному держаку. Це будуть безглуздо витрачені кошти.

«СТАНДАРТИ НАТО»

Переважає більшість піхотних лопаток закордонного виробництва – складані. Тут є плюси й мінуси. З плюсів, таку лопатку можна використовувати ще і як мотику під час виконання інженерних робіт. З мінусів – рано чи пізно з'єднання леза та руків'я може почати «люфтити». Втім, проконсультувавшись зі знавцями, ми знайшли європейські зразки, що можна без остраху порадити для використання.

Піхотна лопатка армії Швейцарії.

Як і все у цій країні, зроблений цей елемент піхотної амуніції добротно і ґрунтовно. Надійне гвинтове з'єднання руків'я і леза. Лезо зроблено з ребрами жорсткості – вони допомагають й від налипання вогкого ґрунту на лезо. Руків'я – дубове, з рифленням, міцне. Хоча це й мінус: деревина додає кілька зайвих грамів ваги.

Майже один в один зі швейцарським аналогом – лопатка німецького Бундесверу. Так само складається у два положення і досить компактна, але й міцна.

І, зрештою, «американка». Піхотна лопатка ЗС США з характерним трикутним держаком. З усіх трьох зразків вона – найкомпактніша.

КРОСВОРД

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
11			12	13				14
		15				16		
	17					18	19	
20			21		22			23
		24						
25					26			
		27		28				
29	30							31
	32					33		
34	35	36			37			38
39	40		41					42
43		44			45	46		
47								

За горизонталлю: 1. Професія вченого. 9. Зарозумілість. 10. ... Еріксен Розенкранц (данський державний діяч 17-18 ст.). 11. Персонаж давньогрецької міфології, нащадок Посейдона (за однією з версій син, за іншою – онук), один з Алоадів. 12. Старовинна англійська одиниця вимірювання маси вовни. 14. ...-... (саме так, розм.). 15. Хижак родини котячих. 17. Назва серії літаків авіаконструктора Антонова. 18. Пістолет Токарева. 20. Явище, подія, факт і т.

ін., що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, впливають на щось. 24. Будівельник коралових рифів. 25. Солодкий харчовий продукт. 26. «...+Рома» (перший український комедійний серіал).

ВІДПОВІДІ ДО КРОСВОРДА :

За вертикаллю: 1. Героїчні сказання. 2. Живий «плаваючий фонтан». 3. Вигук вираження фізичного болю, страждання, переляку, відчуття полегшення і т. ін. 4. Те саме, що натрій. 5. Середня довжина спідниці. 6. Жак-... Кусто (французький дослідник Світового океану, фотограф, режисер, винахідник, автор великої кількості книг і фільмів, першовідкривач). 7. Частина партії в теніс. 8. Слово в алегоричному значенні. 13. Що відбулося з гривнею у 2015 році? 15. Співробітник податкової служби. 16. Зарплата студента. 17. Автоблокування. 19. Торговельна надбавка. 20. Дозвіл на обшук. 21. Інша назва помідора. 22. Чоловіче ім'я, присвячене Володимиру Іллічу Леніну за те, що він організував революцію. 23. Тривога, гвалт, паніка. 28. Невеликий нічний метелик. 30. Одиниця електричного опору. 31. Сотка землі. 34. Рід авто – або мотогонок. 36. ... Кальман (угорський композитор). 37. Відбиття звуку. 38. Частина одягу дякона, перев'язь, розшита хрестами, що одягається на ліве плече. 40. «... Талер, або проданий сміх» (казка Джеймса Крюса). 42. Латинське «я». 44. Цирковий вигук. 46. Первісна назва звука С в григоріанській сольмізації, яку пізніше змінив склад до.

За горизонталлю: 1. Економіст. 9. Лиха. 10. Верп. 11. Ор. 12. Тод. 14. То. 15. Ірбіс. 17. Ан. 18. Тр. 20. Обставина. 24. Полтв. 25. Джем. 26. Лесв. 27. Канон. 29. Роттер-дам. 32. Мо. 33. Ір. 35. Пилл. 39. Ат. 41. Май. 42. Ер. 43. Ліар. 45. Нур. 47. Імператор.

27. Церковне установлення, правило. 29. Друге найбільше місто у Нідерландах після Амстердама. 32. Одиниця електропровідності. 33. Кім ... Сен («Великий вождь» Північної Кореї). 35. Оброблене поле. 39. Вигук невдоволення, досади. 41. Домашній кіт, який важив 18 кілограмів і став відомим через зусилля притулку для тварин, спрямовані на зменшення його ваги. 42. Верховний король Ірландії. 43. Річка на заході Франції, ліва притока Сарта. 45. Солодка грузла маса з горами. 47. Правитель імперії.

За вертикаллю: 1. Героїчні сказання. 2. Живий «плаваючий фонтан». 3. Вигук вираження фізичного болю, страждання, переляку, відчуття полегшення і т. ін. 4. Те саме, що натрій. 5. Середня довжина спідниці. 6. Жак-... Кусто (французький дослідник Світового океану, фотограф, режисер, винахідник, автор великої кількості книг і фільмів, першовідкривач). 7. Частина партії в теніс. 8. Слово в алегоричному значенні. 13. Що відбулося з гривнею у 2015 році? 15. Співробітник податкової служби. 16. Зарплата студента. 17. Автоблокування. 19. Торговельна надбавка. 20. Дозвіл на обшук. 21. Інша назва помідора. 22. Чоловіче ім'я, присвячене Володимиру Іллічу Леніну за те, що він організував революцію. 23. Тривога, гвалт, паніка. 28. Невеликий нічний метелик. 30. Одиниця електричного опору. 31. Сотка землі. 34. Рід авто – або мотогонок. 36. ... Кальман (угорський композитор). 37. Відбиття звуку. 38. Частина одягу дякона, перев'язь, розшита хрестами, що одягається на ліве плече. 40. «... Талер, або проданий сміх» (казка Джеймса Крюса). 42. Латинське «я». 44. Цирковий вигук. 46. Первісна назва звука С в григоріанській сольмізації, яку пізніше змінив склад до.

Колись я був молодий і файний. Тепер лише файний...

У всіх свої проблеми: в жінок при повній шафі – немає що одягти. В чоловіків при повному холодильнику – немає що жерти!

– Скільки разів на місяць випиваєте?

– Усе залежить від місяця, іноді 30, а іноді 31 раз. Буває 28 – але це дуже рідко.

У гідрометцентр потрібні працівники з хворобами суглобів.

Що старшим я стаю, то акуратніше чаюю, щоб нічого не відвалилося і не поспалалося...

Я не сова. Соби пізно лягають. Я не жайворонки. Жайворонки рано лягають. Я кішка. Я завжди хочу спати...

Настане день, коли я все кину і поїду! Але не сьогодні. Сьогодні на роботу!

Збулась мрія мого дитинства – я виросла... І мені більше не треба вставати в школу о 8:00... Тепер я встаю на роботу о 5:20...

Хлопець-заїка, намагаючись лише сказати слово «ксерокс», зібрав біля себе всіх котів району.

З віком бажань стає менше. Скоро вони збігатимуться з можливостями.

– Як давно у вас були сексуальні стосунки?
– ...
– Досить плакати, постарайтеся згадати.

– Знаєш, як заінтригувати?
– Як?

– Завтра скажу.

– Увляєш, у мого хлопця роздвоєння особистості.

– Ой! І як же ти з ним живеш?

– Ну як, як... По черзі!

Моя класна керівниця казала, що я ніколи не вийду заміж або знайду якогось бовдура. І ось незабаром я виходжу заміж... За її сина...

Купив кросівки. Приніс додому, подивився – обидва ліві. Один 43-го розміру, інший – 44-го. Але це не страшно... Страшно, що підійшли!

Недолюблю я лікарів. Роздягне, покладе, чіпає за всяке, мацає, а потім руки після тебе мие, як після пса бродячого...

– Кожній тварі по парі! – в гніві закричала вчителька і відкрила класний журнал...

Ніколи не розумів людей... які розмовляють японською.

А ви ніколи не задумувалися про те, що нам в житті ще жодного разу не знадобилися дециметри?

Карикатури Олексія Кустовського

